

Waardevolle lessen Kansen voor het kerkgebouw

Tijdens het congres 'Kansen voor het kerkgebouw' presenteerden diverse partijen inspirerende concepten voor toekomstgericht gebruik van het kerkgebouw. Door te visualiseren welke plek je gebouw in een (geloofs)gemeenschap heeft, opende zich zo nieuwe perspectieven voor de aanwezigen.

TEKST BART DE JONG **BEELD** JOOST SCHELLING

Schattingen lopen uiteen, maar de kans is aanzienlijk dat in de komende 10 jaar, zonder ingrijpen, 500-750 van de protestantse kerkgebouwen zouden kunnen sluiten. Wat betekent dit verlies van deze vierplekken voor de kerkelijke en maatschappelijke presentie in stad of land? Overzien we wat we kwijtraken aan geschikte locaties voor nabuurschap, vindplaatsen van geloof, hoop en liefde? Hoe kun je zorgen dat een kerkgebouw van blijvende betekenis is voor de samenleving? Die vragen stonden centraal tijdens het congres 'Kansen voor het Kerkgebouw'. In dit artikel delen we een bescheiden selectie praktijkverhalen, die tijdens het congres aan bod zijn geweest en die voor elke kerkrentmeester een waardevolle bron van inspiratie kunnen zijn.

Heilige Huisjes: het belang van de eerste kop koffie

In verbinding komen is belangrijk, maar hoe pak je dat aan? Tijdens de aftrap van het congres maakte Sander Ummelen het belang van de eerste kop koffie duidelijk. Leer je omgeving kennen als kerk en sta open voor samenwerking. Hij illustreerde dit aan de hand van het project Heilige Huisjes, een terugkerend festival verspreid over tientallen gebedslocaties in Rotterdam waar hij met De Kerkvernieuwers mede de verantwoordelijkheid voor draagt. Nu is het een groot festival met tientallen betrokken artiesten, kunstenaars en geloofsgemeenschappen, maar het is begonnen met een enthousiaste ambtenaar die een kop koffie is gaan drinken als eerste contactlegging met kerken en gebedshuizen. Een duidelijke oproep om in de benen te komen en aan de slag te gaan! Dat kunst en cultuur kunnen helpen om verbinding te leggen rond je kerkgebouw bleek al eerder uit het inspirerende voorbeeld van de Grote kerk in Goes (scan de QR-code om het artikel te lezen).

Ga naar
het artikel

Assen Bloeit: begin bij de ander

Assen Bloeit verwelkomt iedere bezoeker of geïnteresseerde met de boodschap: 'Heb je zin om mee te doen?' Door deze benadering zijn er inmiddels verschillende teams gevormd die samen werken rond hun passie (een klusteam, een kookteam, een communicatieteam etc.). Op alle weekdagen is Assen Bloeit geopend en vinden er activiteiten plaats. Twee keer per week is er een maaltijd. De stichting Assen Bloeit is eigenaar van het kerkgebouw en verhuurt dit aan verschillende geloofsgemeenschappen. De website geeft een goede indruk van de bloei die dit initiatief Assen heeft opgeleverd (zie: www.assenbloeit.nl).

"Welke rol en functie kan ons gebouw hebben in de buurt of de wijk?"

Buurtbakens Haarlem: experimenteer in het klein

Het project Buurtbakens Haarlem startte met visievorming; welke rol en functie kan ons gebouw hebben in de buurt of de wijk? Zeven kerken gingen deze uitdaging aan om met hun kerkgebouw present te zijn in een Haarlemse stadswijk. Er was vooraf dus geen alomvattend masterplan! In hun presentatie deelden ze iets van de toegepaste werkwijze en stappen. Bijvoorbeeld: start eerst een werkgroep, liefst met buurtbewoners en begin klein. Of: Deel je verzamelde ideeën ook met bewoners en organisaties uit de buurt. Hun advies is ook om de uitvoering in het begin klein te houden: organiseer een burendag, gezamenlijke maaltijd, gebruik je gebouw als stemlokaal, voor een buurtconcert, of start met samen zorgen voor een moestuin. En verbind je vervolgens in deze kleine acties actief met alle betrokkenen.

Pelgrimkerk Haarlem: Een leefgemeenschap of community ontwikkelen

Een idee kan gaandeweg groter groeien. Zo bleek tijdens het congres uit het voorbeeld van de Pelgrimkerk in Haarlem. Uit het verlangen om een ontmoetingsplek voor een (groeierende) wijk te realiseren ontstond het idee om een leefgemeenschap te ontwikkelen. Terwijl er stapsgewijs gewerkt wordt aan de ontwikkeling hiervan, is er al wel gestart met het vie-

ren van getijdengebeden. Het voorbeeld van de Pelgrimkerk staat niet op zichzelf. In de afgelopen jaren ontstonden er op meerdere plekken nieuwe leefgemeenschappen. Dit voorjaar bezochten we Nij Abdij (zie: www.kerkrentmeester.nl/lessen-uit-nij-abdij/). In Leeuwarden timmert het Stadsklooster aan de weg. Om te voorzien in een groeiende behoefte om op een nieuwe manier communities te bouwen ontwikkelde de vereniging religieuze leefgemeenschappen SCHOOL (Samen Gemeenten Helpen Opbouwen en Ontwikkelen, zie: www.veniventus.nl/school); meerdere leerlijnen voor mensen of groepen die overwegen een leefgemeenschap te stichten of erin toe te treden.

Kijk bij het maken van beleid naar de lange termijn

Om te komen tot een goed concept is het van belang dat je als gemeente goed nadent over je missie en visie en de bereidheid hebt om niet alleen te blijven denken vanuit de toekomst van de bestaande geloofsgemeenschap. Door vanuit onderliggende waarden vast te stellen hoe je met je omgeving van betekenis kunt zijn, kun je iets toevoegen aan je kerkgebouw en nadenken over verschillende fasen. Je kunt dan recht doen aan de waarde van 'het oude', maar daarnaast ook ruim baan maken voor nieuwe gemeenschappen. Lees ook de ervaringen van Joost van den Berge in Sebaldeburen waar een pioniersplek en een bestaande kerkelijke gemeente elkaar versterken (zie: www.kerkrentmeester.nl/app/uploads/2024/04/Kerkbeheer_2_2024_Vijf_tips.pdf).

Nieuw concept, nieuwe rechtspersoon?

In een eerder artikel van kerkbeheer hebben we erop gewezen dat een stichting vormen of de rechtspersoonlijkheid wijzigen niet zomaar een oplossing is voor een probleem dat veel kerken ervaren; verminderde bestuurskracht, geen geld vooronderhoud, etcetera. Buurtbakens Haarlem heeft ook een zoektocht ervaren naar passende rechtsvormen en Assen Bloeit is een stichting. Bij het realiseren van een nieuw concept (vanwege nieuwe verbindingen die zijn aangegaan) kan de vraag over een passende beheer- en rechtsvorm dus gaan spelen als vraagstuk. Kijk op de kennisbank voor meer informatie over het vormen van een (exploitatie/vrienden) stichting (zie: www.kerkrentmeester.nl/stichting/).

Contact met VKB Kerkrentmeesters

Ideeën over de toekomst van kerkgebouwen? Een adviesgesprek om te kijken wat er met jouw kerkgebouw mogelijk is? Neem dan contact met ons op. Kijk op: www.kerkrentmeester.nl/contact.